

Aanbeveling

24-9-2015 12:45 Leestijd 4 - 5 minuten

Vandaag publiceren we de twee winnaars van onze schrijfwedstrijd het 'Parlement van de Dingen.' In dit stuk vertel ik je meer over het idee achter de wedstrijd en waarom het nuttig is ons menselijk perspectief eens los te laten.

Denken over de toekomst als een nijlpaard of een druif, waarom zou je?

Correspondent Klimaat & Energie

Jelmer Mommers

Parlement van de Dingen. Foto: Michiel Cotterink / Partizan Publik

Klimaatverandering is vaak alleen ‘zichtbaar in het vroege bloeien van een bepaalde bloem, een ongewoon dun laagje ijs op een meer, de latere aankomst van een trekvogel,’ schrijft Naomi Klein in haar boek [*This Changes Everything*](#).

Hoe zouden die bloem, dat laagje ijs en

die trekvogel denken over de opwarming van de aarde? Als we hun stemmen laten horen in een denkbeeldig Parlement, wat zeggen ze dan?

Om dat eens uit te proberen, organiseerde ik samen met creatief bureau Partizan Publik partizan publik *Partizan Publik is een creatief collectief van Joost Janmaat, Thijs Middeldorp, Olivia Somsen en diverse anderen, waaronder Kyrill Hartog, die meewerkt aan het Parlement van de Dingen. Ze omschrijven zichzelf als 'social engineers,' als verhalenvertellers, als denktank en als organisator van acties, tentoonstellingen en manifestaties. Ze zijn gericht op onderzoek, ontwerp en communicatie en werken met of voor publieke, commerciële en culturele instellingen. In Amsterdam organiseren ze bijvoorbeeld het stedelijke 4 en 5 mei-programma en waren ze medeoprichter van twee coöperaties: Open Coop en Amsterdam Energie. Ze haalden de Movembercampagne naar Nederland, maakten alternatieve reisgidsen over Beirut en Amsterdam en hebben een kunstatelier in Noord-Groningen. [de schrijfwedstrijd](#) het*

Parlement van de Dingen. *De wedstrijd is bedoeld als een 'litteraire oefening in de verbeelding.'* zo schreef ik in de aankondiging, 'een zoektocht naar een nieuw vocabulaire om over het veranderende klimaat te praten.' Ik werd in juni benaderd met het idee door Partizan Publik. Zij baseerden zich weer op Bruno Latour, die als eerste pleitte voor een 'Parlement van de Dingen,' waarin natuur, wetenschap en politiek samenkomen. 'Laat één van deze vertegenwoordigers spreken over het gat in de ozonlaag, laat een ander de chemische industrie en Monsanto vertegenwoordigen, een derde de werknemers in die industrie, een ander de stemgerechtigden van New Hampshire, een vijfde de meteorologie van de poolgebieden.' Lees meer over Latours idee in het winnende essay. De wedstrijd was een poging de wereld te bezien vanuit het perspectief van de dingen en de dieren die ingrijpend door ons beïnvloed worden, maar daar niets over te zeggen hebben.

Ook [*The Guardian*](#) deed een oproep voor inzendingen. 'Wij zijn begiftigd met

empathie en het vermogen ons bewust te verwonderen over de wereld waarin we leven,' schreef klimaatjournalist Andrew Simms. Zou het lukken middels zo'n wedstrijd empathie te kweken voor de belangen van de wezens om ons heen?

Toen we jong waren, hadden we die empathie automatisch. Zie hoe we als kind meevoelden met dat verdwaalde kikkertje op straat, met die ontheemde orka op televisie. Ik zag de schrijfwedstrijd als [*Free Willy*](#) voor volwassenen.

Wat het experiment opleverde

De respons was overweldigend. We kregen 461 inzendingen, voornamelijk

korte verhalen en essays. Van tevoren hadden we aangekondigd dat je op twee manieren mee kon doen: 1: Schrijf een kort verhaal of gedicht (500 woorden) waarin een dier of ding spreekt in het Parlement en zijn of haar belangen en doelen verdedigt, en 2) Schrijf een essay (2.000 woorden) waarin je het denkbeeldige Parlement van de Dingen onderzoekt, bejubelt, bespot of verder uitbouwt. Zie de aankondiging van de schrijfwedstrijd voor de volledige opdracht. Nog wat feitjes over de inzendingen uit het juryrapport: De leeftijd van de inzender varieert tussen de 9 en 88 jaar; circa 60 procent is vrouw, dus 40 procent is man, en: 15 procent van de inzendingen was geschreven in de Engelse taal.

Theatermakers, architecten, professoren en schoolklassen deden mee. Er werden liedjes en gedichten gemaakt, en zelfs een hoorspel vanuit het perspectief van een oester.

Het was dan ook heel bijzonder deel uit te maken van de jury onder leiding van

Denker des Vaderlands Marli Huijer.

De jury bestond uit Marli Huijer (filosoof, Denker des Vaderlands), Melle Daamen (directeur

Stadsschouwburg), Arne Hendriks (kunstenaar) en ondergetekende (correspondent bij de Correspondent).

Uit de beste inzendingen *Partizan Publik* maakte een longlist van negen essays en vijftien korte verhalen. De jury bestond uit Marli Huijer (filosoof, Denker des Vaderlands), Melle Daamen (directeur Stadsschouwburg), Arne Hendriks (kunstenaar) en ondergetekende (correspondent bij de Correspondent). Er werd beoordeeld op vier criteria. Ten eerste; is er voldaan aan opdracht? Ten tweede; is de inbreng of stelling met goede argumenten onderbouwd? Het derde criterium gaat over originaliteit; is de gekozen invalshoek verrassend en zet het aan tot verder denken. Het laatste en vierde criterium gaat over stijl en kwaliteit van taal; is de tekst mooi en helder. **die wij beoordeelden,** sprak een grote creativiteit. We lazen prachtige pleidooien van een bosuil, een moerbeï en van water. Heel veel water.

Het was een angstaanjagende gedachte: als we dingen en dieren echt stemrecht zouden geven, konden ze zich weleens tegen ons keren

Opvallend: de pessimistische toon. De

deelnemers die zich als voogd van een ding of dier opwierpen, gebruikten hun pleidooi om stevige kritiek op de mensheid te leveren. Niet zelden werd een oproep gedaan om de mensheid te straffen voor diens uitbuiting van de natuur. Het was een angstaanjagende gedachte: als we dingen en dieren echt stemrecht zouden geven, konden ze zich weleens tegen ons keren. *Als je erover nadenkt, is het niet gek. Natuurlijk is de oceaan ontzet, om maar een voorbeeld te nemen. We vervuilen haar met een plastic soep, we maken haar zuur, ongastvrij voor de koralen en de oesters die in haar willen groeien, we vissen haar leeg, en we warmen haar op, zodat ze bijdraagt aan steeds vernietigender stormen. Het is niet sympathiek, wat we met de oceanen doen. En hetzelfde geldt voor mangrovebossen, voor oerwouden, gletsjers en zelfs voor olie, die we uit de grond halen en achteloos verstoken, alsof we daar niets beters mee zouden kunnen doen...*

Tegelijkertijd bleek het moeilijk om het menselijke perspectief te laten varen. De dingen en de dieren beargumenteerden

met menselijke concepten en bleken
maar al te menselijke verlangens te
hebben, een beetje zoals de dieren in de
verhalen en gedichten van Toon
Tellegen:

*Als ik eens één keer één dag een
nijlpaard zou kunnen zijn
maar dan wel met mijn gewone
menselijke verstand
dan zou ik naar de Dam gaan
en een toespraak houden
over de regels der rechtvaardigheid,
en luisteren zou men,
en terwijl de telexen van de wereld
zouden ratelen
zou ik alweer bij jou zijn
en jouw ranke lijf tegen mijn enorme
grijze romp koesteren*

Dit gedicht van Tellegen – geen

inzending, ik kwam het tegen in zijn verzameld werk – toont goed hoe de mens doorklinkt als wij ons het perspectief van een ding of dier aanmeten. *Door die formulering ‘enorme grijze romp’ voel je even hoe het is om een nijlpaard te zijn, maar tegelijkertijd beleef je dat gevoel als een mens in een nijlpaard, die in de stad woont en iets te zeggen heeft over de regels der rechtvaardigheid.* Het roept de vraag op: kunnen wij dat eigenlijk wel?

Die vraag kwam in veel essays terug. Hoe weten wij als menselijke tolken wat de belangen van de zonnebloemen en de struisvogels zijn? Hoe wegen we hun belangen af tegen die van de dingen die we zelf hebben gemaakt, zoals de fabrieken en de bazooka's? Hoe zorgen we dat de talrijkste organismen de anderen niet overstemmen?

De winnende inzendingen

In haar winnende essay veegt Ellyn van Valkengoed de vloer aan met deze problemen. Ze laat overtuigend zien dat het niet gaat om de praktische uitvoerbaarheid, maar om het experiment zelf: het geven van een stem aan de dieren en dingen die de negatieve effecten van onze welvaart normaliter zwijgzaam ondergaan. Ze legt een slim verband met reeds bestaande bewegingen voor dieren, milieu en klimaat, zoals [Urgenda](#) en de Partij voor de Dieren. Van Valkengoed pleit voor identificatie met dat ‘kleine stukje natuur dat we thuis kunnen noemen’ en ze roept ons op om te zeggen: ‘deze sloot, deze tak, deze vis, die hoort bij mij – wat kan

ik doen om hun een stem te geven?’

Behalve het winnende essay publiceren wij vandaag ook een van de beste verhalen die de wedstrijd voortbracht. Fien Veldman beschreef het pleidooi van de horizon, die weliswaar ‘immens en onbegrensd’ is, maar zich in het Parlement beperkt tot een vriendelijk en bescheiden verzoek aan de mensheid. Juist door het klein te houden, slaagt Veldman erin het gangbare perspectief van de lezer te kantelen.

De winnaars werden gisteravond gelauwerd in Artis, waar ook de ‘oprichtingsvergadering’ van het Parlement plaatsvond. Thijs Middeldorp en Joost Janmaat van Partizan Publik gaan hun idee de komende tijd verder uitwerken. Middeldorp reist volgende

week naar Nieuw-Zeeland om te onderzoeken hoe het gaat met de Whanganui, een rivier die onlangs rechtspersoon is geworden. Welke effecten kan zo'n juridische omslag hebben?

Het uiteindelijke doel: emancipatie van de natuur zelf. Universele mensenrechten moeten universele levensrechten worden, [zegt Janmaat](#). Dat lijkt nu misschien onvoorstelbaar, maar democratie en mensenrechten zijn ook tamelijk recente uitvindingen, dus wie weet.

Ik zou het al mooi vinden als deze wedstrijd een klein beetje heeft bijgedragen aan wat de Britse denker Gregory Bateson een 'ecology of mind' heeft genoemd. De mens en de natuur

zijn niet gescheiden, schreef Bateson in 1972, en dat inzicht kunnen we via literatuur, kunst, muziek, spel en verwondering over de natuur [misschien weer terugwinnen](#). Een ongrijpbaar doel wellicht, maar daardoor niet minder belangrijk in onze zoektocht naar de taal en de mentaliteit die we nodig hebben om onze toekomst op deze aarde duurzaam vorm te geven.